

КАТЕДРА „ИКОНОМИКА И СЧЕТОВОДСТВО В ТРАНСПОРТА“

КОНСПЕКТ ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ

специалност „Счетоводство и анализ в транспорта“ – ОКС „Бакалавър“

1. Счетоводството като информационна, контролна и аналитична система. Роля на счетоводството при управление на транспортното предприятие. Счетоводна политика. Нормативна рамка на счетоводството в България. Предмет на счетоводството. Активите и пасивите като обект на счетоводството – същност и класификация.
2. Счетоводен метод - същност и елементи. Счетоводен баланс – същност, съдържание и структура, видове, модели балансови изменения. Система на счетоводните сметки – индивидуален сметкоплан. Класификация на счетоводните сметки. Хронологично и систематично отчитане на стопанските операции при прилагане на способа на двойното записване в счетоводството. Обобщаване на данните от текущото отчитане в системата на счетоводните сметки. Счетоводен баланс и система на счетоводните сметки в процеса на счетоводното отчитане дейността на предприятието - връзка и зависимости.
3. Документирането като част от метода на счетоводството. Счетоводни документи и документооборот – законови изисквания. Инвентаризация – счетоводни документи и отразяване.
4. Текущо и периодично стойностно оценяване на отчетните обекти. Калкулиране на себестойност. Структура на себестойността на извършваните транспортни услуги. Периодично обобщаване (сводиране) на счетоводната информация.
5. Капитал. Концепции за поддържане на капитала. Счетоводно отчитане на формирането и изменението на собствения капитал на предприятието – основен и резервен капитал, финансов резултат. Отчет за собствения капитал – състав, структура и предназначение.
6. Счетоводно отчитане на привлечените капитали в предприятието – дългосрочни и краткосрочни банкови заеми, облигационен заем. Отчитане на правителствените дарения. СС 20-Отчитане на правителствени дарения и оповестяване на правителствена помощ и МСС20-Счетоводно отчитане на безвъзмездни средства, предоставени от държавата, и оповестяване на държавна помощ.
7. Дълготрайни материални активи (ДМА) – същност, характеристика, оценяване. Счетоводно отчитане придобиването на ДМА в предприятията (в т.ч. и транспортните) – чрез покупка, безвъзмездно придобиване, апортна вноска, установен излишък, чрез строителство.
8. Придобиване на ДМА в транспортното предприятие чрез лизинг – финансов, експлоатационен. СС17 – Лизинг, МСФО 16 – Лизинг.
9. Амортизация на ДМА – методи, счетоводен и данъчен амортизационен план. СС 4 – Отчитане на амортизациите. Счетоводно отчитане на ремонтите на ДМА. Бракуване и ликвидиране на ДМА. Процедура и необходими документи за бракуване на транспортните средства. Други начини за изваждане от употреба на ДМА.
10. Счетоводно отчитане на стоково-материалните запаси – материали, стоки, продукция, незавършено производство. СС 2 – Отчитане на стоково-материалните запаси и МСС 2 – Материални запаси.
11. Счетоводно отчитане на паричните средства в лева и във валута в предприятието. Касови и безкасови операции. СС 21 – Ефекти от промените във валутните курсове. МСС 21 – Ефекти от промените в обменните курсове.

12. Счетоводно отчитане на разчетите с доставчици, други кредитори, клиенти и други дебитори в предприятието.
13. Счетоводно отчитане на разчетите с персонала, осигурителите и съдружниците в предприятието.
14. Счетоводно отчитане на разчетите свързани с ДДС в транспортното предприятие. Счетоводно отчитане на местните данъци и такси и разчетите със застрахователните институции.
15. Разходи – същност и видове. Счетоводно отчитане на разходите по тяхната икономическа същност и по видове дейности. Отчитане на финансовите разходи и разходите за бъдещи периоди.
16. Приходи – същност и видове. Счетоводно отчитане на приходите от продажби на: стоки, продукция, услуги, материали, ДМА. Финансови приходи и приходи за бъдещи периоди – характеристика и отчитане.
17. Счетоводно отчитане на формирането, разпределението или покриването на крайния финансов резултат на предприятието.
18. Същност и съдържание на годишния финансов отчет (ГФО) в предприятието. Съставители на ГФО. Срокове за неговото изготвяне и представяне. СС 1 – Представяне на финансови отчети. МСС 1 – Представяне на финансови отчети. Финансовият отчет като информационен източник на анализа и диагностиката на стопанската организация. Същност, цели, логика и видове анализ на финансови отчети. Потребители и сфери на приложение на резултатите от анализа.
19. Инструменти, използвани при анализа на финансовите отчети. Методи за анализ на финансовите отчети. Динамичен и структурен анализ на финансовите отчети. Показатели за анализ на финансовите отчети. Конструкция и интерпретация на показателите.
20. Основни направления на анализа на финансовите отчети с помощта на абсолютни и относителни показатели. Анализ на активите и пасивите на баланса. Анализ на приходите и разходите.
21. Анализ на паричния поток. Ликвидност. Коефициенти на ликвидност и тяхната интерпретация. Платежоспособност. Финансова устойчивост. Коефициенти на финансовата устойчивост и тяхната интерпретация.
22. Рентабилност и ефективност. Видове финансов резултат от счетоводна и данъчна гледна точка. Коефициенти за рентабилност и тяхната интерпретация. Коефициенти за ефективност.
23. Предмет на управленското счетоводство като самостоятелна научна дисциплина и фази в историческото му развитие. Връзка и различия между управленското счетоводство и финансовото счетоводство.
24. Видове разходи и управленско-счетоводни критерии за тяхната класификация. Класификация на разходите според: връзката им с обема на дейността, участието им в производствения процес и калкулирането на себестойността и връзката им с финансовите отчети.
25. Същност, съдържание, цели и задачи на финансовия контрол. Видове контрол. Форми на контрола. Способи на контрола. Институционална характеристика на контрола.
26. Външен финансов контрол. Агенция за държавна финансова инспекция. Реализация на резултатите от финансовата инспекция.
27. Вътрешен финансов контрол. Вътрешен одит в публичния сектор. Финансово управление и контрол в публичния сектор.
28. Общи принципи за осъществяване на одита. Обхват и основни фази (етапи) на одита.

29. Основни положения от анализа „Разходи – обем – печалба“. Понятие за критична точка и методи за нейното определяне и измерване. Показатели за сигурност в дейността на предприятието.
30. Понятие за сетълмент при междубанковите разплащания. Видове сетълмент. Система за брутен сетълмент в реално време и връзка със системните оператори в националната банкова платежна система – счетоводни аспекти.
31. Счетоводно отчитане на междубанковите и вътрешнобанковите разчети при извършване на разплащанията в централните управления и клоновете на търговските банки. Счетоводно отразяване в Централната банка (агента по сетълмента). Значение и връзка с използването на кореспондентски смети (ностро и лоро).
32. Емисионна политика на Централната банка (ЦБ) – счетоводни аспекти и счетоводно отразяване в ЦБ, клоновете на ЦБ и в самостоятелните търговски банки.
33. Разходи-класификация, определяне и калкулиране в автомобилния и железопътния транспорт. Себестойност на транспортната услуга-особености в структурата и динамиката. Определяне на себестойността на превозите в автомобилния и железопътния транспорт.
34. Особенности на цените в транспорта. Елементи и структура на цената на транспортната услуга (продукция). Основни фактори, влияещи върху цените в транспорта. Приложими методи и подходи на ценообразуване в транспорта. Етапи на ценообразуването в транспорта. Ценова политика и ценови стратегии.
35. Тарифна политика. Транспортни тарифи – обхват и структура. Приложение на тарифа ТЕА.
36. Транспортен пазар – същност, особености, търсене, предлагане и конюнктура.
37. Устойчиво развитие на транспорта. Индикатори за измерване на устойчивостта.
38. Регистриране, преобразуване и ликвидация на транспортното предприятие. Правни и счетоводни изисквания.
39. Транспортни организации и основни регламенти в международния транспорт. Железопътен транспорт, конвенция COTIF, СМГС – обхват, структура и съдържание. Автомобилен транспорт – CMR, ADR, ATER, TIR.
40. Договор за международен превоз на товари – същност, особености, елементи. Сключване на договор за превоз на железопътен, автомобилен, въздушен и воден транспорт (товарителници, коносаменти и чартъри). Отговорност на превозвача.
41. Заплащане на преводните цени (франкировка). Международни търговско-транспортни термини „ИНКОТЕРМС“
42. Превоз на опасни товари в международно съобщение. Политика на ЕС. Основни регламенти (ADR и RID). Класификация на опасните товари. Изисквания към опаковките. Табели, знаци, етикети.
43. Видове митнически режими в Република България

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА И ИНФОРМАЦИОННИ ИЗТОЧНИЦИ

1. Ананиев С., Колев О., Грозданов В., Статистическа и оперативна отчетност в транспорта, ВТУ „Т. Каблешков“, ISBN 978-954-12-0252-4 – CD, 2018 г., Електронен курс, www.moodle.vtu.bg;
2. Ананиев С., Грозданов В., Ръководство с практическа насоченост по Спедиция, ВТУ „Т. Каблешков“, ISBN 978-954-12-0254-8 – CD, 2018 г. Електронен курс, www.moodle.vtu.bg;
3. Бакалова В., Николова Хр., Икономика на транспорта, изд. УНСС, С., 2010 г.;
4. Бурдин, Л., Д. Йосифова, Т. Рупска, Финансова счетоводство, изд. ВТУ „Т. Каблешков“, София, 2011 г.;
5. Вайсилова, Е., Методическо ръководство по счетоводство на транспортната фирма, изд. ВТУ „Т. Каблешков“, София, 2009 г.;
6. Железов Е., Тодорова Д., Ценообразуване на транспортната услуга, изд. ВТУ „Т. Каблешков“, 2010 г.;
7. Железов Е., Василев В., Ананиев С., Тодорова Д., Варадинова Ю., Превоз на опасни товари със сухоземен транспорт, изд. ВТУ „Т. Каблешков“, С., 2010 г.
8. Иванова, Р., Анализ на финансовото състояние на предприятието, изд. ИК-УНСС, София, 2015 г.;
9. Йосифова, Д., Методическо ръководство по Управленско счетоводство, Управленско-счетоводни решения за оптимизиране на финансовия резултат, изд. ВТУ „Т. Каблешков“, София, 2010 г.;
10. Касърова, В., Финансов анализ, изд. Нов български университет, София, 2013 г.;
11. Кирова А., Осигурителни системи и застраховане, Електронен курс, www.moodle.vtu.bg;
12. Николова Хр., Международен транспорт и спедиция, изд. УНСС, 2012 г.;
13. Савова, К., Е. Вайсилова, Основи на счетоводството, изд. ВТУ „Т. Каблешков“, София, 2014 г.;
14. Станева, В., Петрова, Д., Рупска, Т., Иванова, Р., Боянов, Б. Счетоводство и анализ на финансовите отчети на предприятието, изд. ИК-УНСС, София, 2018 г.;
15. Станева, В., Обща теория на счетоводството. Методическо ръководство., изд. Авангард Прима, 2016 г.;
16. Станева, В., Ръководство по финансово счетоводство, изд. Авангард Прима, София, 2015 г.;
17. Стоенчева, Ц., Публични финанси, изд. УНСС, София, 2007 г.;
18. Тодорова Д., Икономика на транспортната система, Електронен курс, www.moodle.vtu.bg;
19. Чуков, К., Иванова, Р., Финансово-стопански анализ, изд. ИК-УНСС, София, 2014 г.;
20. Регламент (ЕО) № 1126/2008 на комисията от 3 ноември 2008 година, ОВ на ЕС, бр. L320, посл. изм. с Регламент (ЕС) 2018/1595 на Комисията от 23 октомври 2018 г., ОВ на ЕС, бр. L 265/24.10.2018 г.;
21. Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове предприятия и за изменение на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета (ОВ, L 182/19 от 29 юни 2013 г.), изменена с Директива 2014/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 г. за изменение на Директива 2013/34/ЕС по отношение на оповестяването на нефинансова информация и на информация за многообразието от страна на някои големи предприятия и групи (ОВ, L 330/1 от 15 ноември 2014 г.);
22. Закон за счетоводството;
23. Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор;

24. Закон за вътрешния одит в публичния сектор;
25. Закон за държавната финансова инспекция;
26. Закон за независимия финансов одит;
27. Закон за данък върху добавената стойност;
28. Закон за корпоративното подоходно облагане;
29. Наредба за условията и реда за събиране на таксите за ползване на пътната инфраструктура, за изминато разстояние, за ползване на отделни съоръжения по републиканските пътища и за специално ползване на републиканските пътища или части от тях;
30. Национални счетоводни стандарти, обн. в ДВ бр. 30/07.04.2005 г., посл. изм. в ДВ. бр. 15/19.02.2019 г.;
31. Тарифа Европа-Азия, UIC № 9291.00 (ТЕА), 2010 г.;
32. Тарифа за превоз на пътници и багажи.

София
март 2020 г.

Ръководител катедра „ИСТ“:
/доц. д-р В. Станева/